

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sequit[ur] p[er]batio ad modu[m] elega[n]s [et] satisefficax puritat[is]
i[m]maculate [con]ceptio[n]is m[at]ris dei ex dictis Reginaldij in sua
su[m]ma.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Ber. de conceptione

la pmitate nature natura aie ita naturalit
pcessit puationem iusticie sic ipaz iusticiaz
no sic illo popt non habuit iusticia sic nec
puatione iusticie. Sz inde pot inferri q d
rone nature q est fundamentu filiationis
ade nec in ea includit iusticia nec e? caren
tia: qd pcedo. Esti dicas q ipa prius na
turaliter fuit carens iusticia qz bñs ca. Di
co q hoc prius natura nunqz inest sibi sed
tm inest si ca extrinseca non impediret et
poneret ei? oppositu in esse. Qñ em est or
do nature inf puatiue opposita p compa
tione ad tertiu non est nisi qz hoc inest si
aliud no impediret. Vel est prioritas in i
tellectu qz scy istud pus intelligit vt puatu
Et ad pfirmatione dicendum q tali? se
quentia non valet i pdicatis copositis. vt
non e albu lignu: q est no albu lignu. Ita
hic. Non e iusta in pmo instanti. i. rone sui.
q est non iusta: non sequit qz neutru eozuz
essentialit includit. Esti arguas in primo
instanti nature vt intelligit no iusta. Di
co q non sz vere non intelligit iusta quia
abstractiu no est mendaciu. ij. physicoz.
Hec sco. qd intelligit de abstractione p
aliua z no de diuisiua. Sed restat dubiu
cu pgo bra fuerit in sua pceptioe scra quo
differt mundicia pceptiois pginis a mun
dicia pceptiois chri. Vident em ee eqles
Russo. Satis patet ex dictis magna incer
eas differentia qz maria ex mo sue cocepti
onis incurrisset pctm originale nisi fuisset
spñali pñlegio pseruata. E his po no indi
guit tali pseruatione sed ex mo sue pcepti
onis sanctissim? z mudissim? fuit. Maria
igit indiguit gra redemptionis q fuit puen
ta no aut chris. Esti arguas. Si virgo ma
ria indiguit gra redemptionis aut indiguit
qn fuit: aut anqz esset. Non scdm qz indi
getia in aliq psupponit illud: q qñ fuit: et
sic aliqn habuit defectum gre. Dicenduz
q indiguit gra dei qñ erat in suis causis
prime pductiuis vt pueniretur a gra dei.
Vel dicendū q in ea instas indigentie fu
it distinctū ab instanti gre loqndo de instā
ti nature. Relinquit itaqz tā sufficient de
claratū ex dictis q pginis mñs dei cocep
tio fuit purissima atqz scissima. Estic sin
gularit excellens pceptione cuiuslibet al
teri? huane psona q etiā pceptio i mēte di
uina pcessit cuiuslibet alteri? pure creatu

re pductione: que admodū sonat pba p
posita in psona ipsi? pginis: vt. Necdū erat
abyssi z ego tā pcepta erā. Hanc igit pcep
tione pginis veneremur z tota mentis
deuotione celebrem? vt hac sacratissimā p
ginē apud deū patronā z aduocatā habere
re semp mereamur: Amen

Sequit pbario ad modū elegās z satis
efficax puritaz immaculate pceptiois mñs
dei ex dictis Reginaldij in sua sūma

Puritas pginis pceptionis pot

condi ex tribz vitz

Ex redemptionis nobilitate.

Ex sacre scripture aurozitate.

Ex miraculoz claritate.

Primo ex redēptiois no

bilitate sic Rōnalis creatura inf redimen

das dilectissima fuit mō nobiliori z excellē

tiori redēpta. Argumētū ē euidēs. Redē

dū est em a po catholico q chris fuit redē

ptoz pfectissim? z modū pfectissimū redē

ptiois z nobilissimū erga dilectissimā ma

trē tenuisse. Hod? aut redimēti nobilissi

mus ē pseruare ex gra spñali. vt redempt

nullā peti maculā incurrat: sz cū gra alias

p pctm pmoz parentū amissa: merito redē

mentz ad esse pdeat sic in p gine dicim? qz

factū. Et si qz dicat q no est possibile q qz

redimat nisi pri? fuerit captiu? nec p qñs

qs pt a pctō redimi nisi fuerit in pctō. Re

spondet q redēptio no sp dic redemptum

fuisse actu in pctō vel in carcere sed tm fuy

it in potētia. sicut dicim? q chris redemit

nos a morte eterna in q morte q est que

dam puatio sempiterna nūqz fuim? actu

sed solum in potētia. Et iste modus redē

dimēdi fuit i chro respectu generis huani

qd poterat morte eterna damnari nisi chri

stus ipm redemisset. Sed aliud ē modus

redimēdi nobilior. s. a peccatoz morte eter

na quali modo glorioza virgo fuit redemi

pta z fm hunc modū christus fuit pfect

fectissim? redemptoz. Nam nobilior ē cū

stodire vel retinere aliquē ne cadat in lutū

q post casū a luto illū rleuare. iste igit mo

duz redimēdi nobilissim? maxie dēuit ee

in dei mñe sup oēs creaturas dilectissima.

Et ad idē alia adducet rō tal. Spūssicris

dei mñez ab oī pctō ventali pseruat. ergo z

beate Marie virgīs Fo. CXXV

ab ori ginali. añ cedēs est natū ex cōi sen
tencia doctoz. sed p̄na pbat. q̄a ori ginalē
p̄m̄ magis est d̄iūi honoris reuerētiaz
q̄ veniale. q̄ esse cū ḡra ori ginalē nō p̄r.
veniale aut̄ p̄t stare cū ḡra. Ori ginalē pec
catū est ducēs ad d̄anatiōē. veniale p̄o n̄
duat ad d̄anatiōē. et sic de multis alijs
differentijs ori ginali z veniali p̄ti. Si ḡ
sp̄sētō faciētē virgo nō habuit p̄m̄ veni
ale qd̄ ē min⁹. nec habuit ori ginalē qd̄ est
ma⁹. Et sic patet fundamentū q̄ ostēsum
est p̄ginē esse redēptā mō nobilissimo: q̄ a
p̄tō nō qd̄ infuit: sed qd̄ inesse potuit.

Secūdo ex sacre scripture

autoritate. Et p̄mo volum⁹ ponere auto
ritates regū p̄ph̄. Et p̄mo autoritatem
p̄. in q̄ d̄r. In sole posuit tabnaculū suū
et ip̄e tanq̄ sp̄sētō p̄cedēs d̄ thalamo suo
David igit̄ rex z p̄pha loq̄ns de incarna
tionis mysterio ex cui⁹ stirpe virgo d̄scen
dit: d̄r. In sole posuit tabnaculū suū: z
ip̄e tanq̄ sp̄sētō p̄cedēs de thalamo suo.
Ubi p̄ginē vocat solē: dei thalamū atq̄
sp̄sētō. Sol d̄r q̄i solus lucēs: vel sup̄ oia
lucēs. qd̄ v̄tq̄: oñdit virgīnē sup̄ oēi cre
aturā lucē z ḡre excellētā obtinere. Nā sic
sol a sui creatiōe fuit lucid⁹: sic p̄go ḡlōsa
a sua p̄ceptiōe siue in sue anie creatiōe fuit
lucē charitatis z ḡre lucida atq̄ plena. Et
hoc est qd̄ voluit singulariter exprimere
Gabriel dicēs p̄ginē. Que ḡra plena. Ubi
sc̄dū est q̄ fm̄ Fran. de maro. ḡra ponit̄
in ania fm̄ q̄druplicē modū: teste scriptura
sacra. Primo p̄ modū indumti honesta
tis. q̄ sicut esset p̄cundū videre puellam
nūdā nobilissimis or̄tā natalib⁹ in medio
viroz solenniū: ita aiā carentē ḡra vere
cūdū est videre in medio angeloz nos cu
stodientū q̄ inuitiue ip̄am cernūt. Unde
de tali aiā vestimēto ḡre sic puata d̄r. Eze
chiel. viij. Transiēs p̄ te vidi z eras nuda
z p̄fusiōe digna. sed ania q̄ h̄z ḡram est ad
instar p̄ginis vestimēt⁹: cā didissimis idu
te. et ideo d̄r Apoc. xij. q̄ v̄roz agni p̄pa
uit se z datum est illi vt coopiat se byssinū
splēdens candidū. Byssinū aut̄ sūt iustifi
cations serōz: qd̄ nō nisi p̄ ḡram fit. Se
cūdo ḡra habet esse in ania p̄ modū lucis
ostendent⁹: q̄ sicut luna est opaca z nō v̄t
d̄et nec cognoscit a n̄o sensu: ita ania n̄ra

q̄n̄ est sine ḡra a deo est incōgnita sp̄ualiter
sicut dictū est fatuis p̄ginib⁹ a d̄no Matt.
xxv. Nescio vos. Q̄n̄ autē est in ḡra: est a
d̄no familiariter nota: vt dicat ei qd̄ scri
bit̄ Ero. xxvij. Temp̄ noui ex noiey n̄ue
nisti em̄ ḡram corā me. Tertio mō ha
bet esse ḡra in aia p̄ modū pulcritudis de
corant⁹: q̄ sicut aliq̄ domicella d̄r: tota de
formis q̄n̄ caret aliq̄ d̄dicōe sibi p̄decētes
sic aia q̄n̄ caret ḡra est tota deformis. Uñ
fm̄ Gre. Des p̄rutes q̄ sūt in aia sine ḡra
sunt deformes z eaz act⁹. et iō aie se spon
te spoliāt̄ ḡra d̄r. Esa. xlvij. Venuda tur
pitudinē tuā. Q̄n̄ aut̄ h̄z ḡram tūc est pul
cerrima creatura: ita vt ip̄am videre sit n̄
mis delectabile. Et tūc d̄r ei. Pulcra es z
decoza filia hierlm̄. et Ean. vij. Pulcra es
amica mea: suavis z decoza. Quarto ḡra
h̄z esse in aia p̄ modū sc̄ritat⁹ q̄erāt⁹. Sic
em̄ hō san⁹ nō inq̄ret a p̄teritate humorū:
ita ania ex̄ns in ḡra nō impugnat iugiter
vt vineat ab impugnationib⁹ passionum.
Sed q̄n̄ caret ḡra tūc ex̄ns q̄i i firma mo
lestat̄ multipl̄ a passioib⁹ p̄tōz: vt ab ira
et p̄cupia p̄o q̄ i firmatē d̄r apl̄. j. cor.
rij. Inē vos mlti i firmi z i becilles z doz
m̄lti mlti: p̄p̄. s. defectū ḡre. Sed q̄n̄ ad
uenit ḡra: tūc aia efficit̄ sana. Iō d̄ aia ex̄
stente in ḡra d̄r. Esa. lvj. Tūc erumpet q̄i
mane lumē tuū z sanctitas tua oriet̄. Hec
Fran. Patet igit̄ quōd aia sine ḡra ē q̄i nu
da z magne p̄cundie exposita. Et secūdo a
deo sp̄ualr̄ cognita. Tertio turpis z d̄fo
mata. Quarto etiā est i firma. Quis aut̄ ex
amic⁹ dei z p̄gis ab et̄no in ip̄i⁹: ch̄i ma
trē electe audeat de ip̄i⁹ aia sentire talia:
Hec igit̄ p̄uidens regi p̄pha sp̄sētō affla
tus dixit. In sole posuit tabnaculū suū. i.
in p̄gine ab exordio sue creatiōis ḡra splē
dida z a d̄o dilecta z oi p̄tute ornata vni
genit⁹ p̄tis posuit tabnaculū suū. i. illā sin
gularit̄ elegit vt esset ei⁹ sacratissima mat̄
z angeloꝝ regina. Idēq̄ p̄pha David v̄
dens in sp̄i ei⁹ sc̄ritatē z progatiuaz p̄gis
sup̄ oēs creaturas excellētē: dixit ei. Audē
filia z vide z inclina aurē tuā: q̄ p̄cupiuit
rex sp̄m̄ tuā. p̄. xliij. Et in p̄. seq̄nti inq̄
idē p̄pha. Sacrificauit tabnaculū suū altif
sim⁹: adiunabit eā de⁹ mane diluculq̄. i. in
p̄ncipio sue creatiōis. q̄ si de⁹ eam ab ori ḡ
nati nō p̄seruauit: nō adiunxit eam diluculq̄

Ber. de Conceptione

sed post diluclū. Alie sunt autoritates in
psal. 7 in pphetis q̄ sine nūero q̄ vident ad
ritatē virginitatis in p̄ma sui creatōe p̄tine/
re. sicut ille marie q̄s sc̄ra m̄r ecclia accipit
ex s̄tra scriptura ad ipsi? laudē 7 gl̄iam. sic
accipit 7 de ipsa canit illd̄ puer. vij. D̄ns
possedit me in initio viay suay 7c. Et spe
ciali? Can. iij. de ipsa exponit illd̄ s̄bū Do
ta pulchra es amica mea 7 macula nō est in
te. Sed si aiaz habuisset p̄sō originali de
turpatā quō sp̄s̄ctūs diceret: Tota pul
chra es 7c. Si dicat q̄ ipsa se d̄t in canticis
eisdē et ita recitat ecclia de eadem virgine
Nigra sum sed formosa. Hec aut nigredo
videt dicere maculā. R̄ndet q̄ hec nigre/
do nō d̄t maculā neq̄ deformitatē: sed for
mositatē. Et hoc inuysit cū sequit: sed for
mosa. Itē de ipsa 7 in p̄sona ipsi? d̄t ecclia
illud Eccl. xiiij. Ab initio 7 añ seclā cre
ata sum. qd̄ de nulla alia legit: acti diceret.
Ab initio p̄uita s̄ctā creati: 7 vsq̄ ad fu
turū seculū. s. gl̄ie nō desinam: 7 sp̄ ero sc̄ra:
q̄ nuncq̄ peccabo. Unō oia ibidē postea si
bū p̄derent maximā nocēt s̄gis excellē
tiā 7 i s̄bis 7 i figuris arborū cū d̄r. Quas
si cedr? exaltata sum in libano. Cedr? q̄dē
sine s̄mbi 7 impuribile est ac sp̄ viret 7c.
Respicē cuncta inde sequentia 7 anio dili
genti considerā.

Tertio ex miraculoy clari

gate. Refert em̄ m̄gr̄ Joānes rozeri in ser
mone quē in cōcilio basilienſi fecit d̄ conce
ptione marie s̄gis/ miracula. Et p̄mo de
abbate Helſino/ q̄ cū in medijs oceanū flu
ctibz venisset auxilio ab ea exposcēt̄ in iun
cto sibi annuatiz celebrare celebrādā q̄ p̄
dicare cōceptionē immaculate s̄gis: sed data
subito q̄ p̄clitabat tēp̄ate. salu? cū oī co
m̄gna reuerſus est in patriā. Un̄ dicit hic
m̄gr̄ Joānes in ser. isto in cōcilio Basili/
enſi p̄dicato q̄ venerabil? Anselm? cārua/
rienſi archieps̄ hec miracula recitat in eplā
quā scripsit de cōceptione s̄ginis celebratōe
ad coepos anglie. Secūdū miraculū in
eplā p̄dicta positū (vt d̄t idē m̄gr̄ ioānes)
est d̄ ioāne ordie leuita/ regis Hugarie ger
mano: quē cū immaculatā s̄go de nuptiis
ad cōhabitu reuocasset/ admonuit annuatiz
celebrare 7 celebrandā predicare suā conce
ptionē venerādā: quā ille postmodū ad lei

ensio p̄iarca effect? p̄ vntū p̄sam suā d̄o
cesim p̄petuis t̄p̄ibz instituit celebrandam
Aliud miraculū refert m̄gr̄ ioānes vi/
talis de ordie minorū in defensorio s̄gis.
er m̄gr̄ hēric? de hāstia i tractatu suo d̄ ma
cula b̄ri bernardi q̄lū anno d̄ni 1200. c. c. vij.
qd̄ā lector de ordie p̄dicatoz noie Pau
lus: cū in ecclia cracouienſi. p̄dicaret 7 cōce
ptionem s̄gis: in medio sermonis cecidit
añ altare: indeq̄ obmutescēs domū delat?
indilate diē clausit extremū. Aliud mi
raculū refert p̄far? magr̄ Jo. vitalis de s̄re
gerardo de ordie frat̄z minorū: q̄ postq̄ p̄
ceptōē s̄gis p̄dicauerat/ missā celebrare
veller: sublatz ab altari sacramentalibz sp̄c
ebz/ immaculatā s̄go ipm̄ icrepās arguit: a
dē ipō correpto 7 penitent/ sublatas sp̄s
it̄ez restituit. Finitaq̄ missā: idē gerardus
ambonē ascēdēs sine moza/ mira q̄ sibi ad
cidegant p̄pō enarrauit. Aliud miraculū
refert idē vital? conti gille in q̄dā ecclia
lemouicēnſi. de q̄dam religioſo in ista opini
one adeo ita p̄tinaci vt nunq̄ p̄dicaret q̄
immaculatā virginē originali macula fuisse
maculatā assereret. Tādē v̄s̄ die inf̄ m̄
saz solēnia ceteris/ intactis frat̄ribz lup? s̄
ua veniēs/ ipm̄ palā strāgulauit. Mirac
culū aliud recitat idē m̄gr̄ Jo. cōti gille in
ecclia ciuitatis/ Ydonij de q̄dā fr̄e p̄dicatore
q̄ cū opinione istā sustinere decreuisset in
publica disputatiōe sub m̄gr̄o Donecā
pañ. ordinis frat̄z b̄re Marie de carmelo
7 positionē suay veller inape: subito cecidit
mur? 7 amens/ octauo die ab hac luce v̄s̄
cessit. Septimū miraculū. Refert em̄ si
ma publica p̄ vniuersam anglia de magr̄o
alexād̄ro neq̄ doctore orontienſi. vniuersi
tatis: q̄ cū veller vice q̄dā celebratē p̄
ptiōis s̄gis p̄phanare in disputatiōe publi
ca: noete p̄cedere intolerabilē corrept?/ cō
vexatio dedit intellectū: suāq̄ temeritatē
cōgscens: ad honore s̄gis sermone fecit q̄
incipit Fiat lux. in q̄ sui errore retractauit
Aliud miraculū narrat m̄gr̄ Jo. rozeri p̄
dicit? q̄ ipse accepit a multis fidei d̄i ḡm̄
mis: q̄ d̄ns helias auicēnſi. eps cū p̄dicare
veller in ciuitate Tolosana i festiuitate cō
ceptionis s̄ginis 7 cōceptionis sc̄ritatē
anteq̄ ascēderet ambonē: oratiōem fecit
lito more añ s̄gis altare: facta orōne/ orō
rōnes 7 media q̄ cōcepar? cōceptionis

scitatis de sua memoria subito euauerunt: oppositae rones in eadem memoria fixe p/ mauerunt. et sic coact' est oppositū sui ppositi p/ dicare. Quē casum sicut sibi cōtingerat ad exaltatiōem yginis q̄dū uixit z pua/ tim z publice frequē enarrauit. Patz igitur sufficiēter fundamentū acceptū ex mī/ raculoz claritate.

Alius sermo p natiuitate seu cōceptio/ ne beate Marie.

Ransite ad

ad me oēs qui respicistis me. Eccl. xxiij. Inuitat nos gra/ tiōssime atq; benignissime glōssissima dī mī vt ad eā trāseam? diuine grē p̄dūz p eā accepturi. Et pfecto secure atq; fiducia/ alter possim? z debem? ad eam recurrere p̄cipue ppter tres ipsius suauitates in epla bodierna nobis designatas.

Primo p̄ suauitatem admirande san/ Secundo p̄ suauitatem ve/ (ctitatis. nerande macternitatis.

Tertio ppter suauitatem amplexande be/ nignitatis.

Prima suauitas designa

tur cū dicit. Ego q̄si uis fructificauit suauit/ atē odoris z flo. in fru. ho. z ho. Ubi no/ tari p̄nt tria ad hāc scitratē ygis spectātia

Prīmū est spūal grē plenitudo: cū dicit. q̄si uis. S̄ia q̄ppe est sic uis ex q̄ oriuntur fruct' dulcissimi bonoz opez z uinū spū/ alis leticie. Notādū aut q' odorem uitis sustinere nō p̄nt imo fugiūt serpētes et bu/ fones. In brā aut ygine tāta fuit grā etiā ad instatū p̄ceptōnis q' odorē ei' sustinere nō potuerūt serpētes ifernales: neci ea eē pcti uenēnū qd recte p busōne designāi pōt q' est alal ueneno plēnū z instatū. Fuit ḡ i brā ygine grā excellentissima. i. oī alia grā pure creature p̄cella excellētor. Fuit etiā b̄mōi grā clemēter p̄seruatiua ab oī uicē pctō rā originali q̄ uentali q̄ mortali. Fō sibi dicit in caricē. Tota pulcra es amica m. et ma. nō ē in te. Lañ. iij. Fuit etiā in bo/ no potēter p̄firmatiua. Fō Lañ. iij. Uide rit eā fission: z beissi. p̄di. Fuit etiā in grā p̄ccāter p̄paratiua ad h' uicē vt digna eēt sic

ri mater dei. Fō dicit. Nō decebat maris/ am cōes hīe grās neq; p̄uicas q' sumū ge/ stauit in utero. Propterea dicit Eccl. xxiij In me oīs ḡ. z c. Scdm qd notat i uer/ bis p̄dictis p̄nēs ad scitratē ygis ē actua/ lis diligētie p̄p̄ritudo. i. ad oē bonū op' ereqndū. et h' designat p flores. Sic dicit Tho. in. j. ij. q. lxx. ar. j. in sol. p̄m ar. Cū fruct' beat rōnem finis/ nihil phibet alicuius fruct' esse aliū fructū: sic finis ad finē ordinaf. Opa q̄nt p̄uosa inq̄ntū fū esse/ ctus grē spūalē opant: in nob hūc rōnez fructus. vñ Dat. xij. Ex fructu arbor cog noscīt. i. ex opib suis hō: vt ibi exponit a sc̄tis. s̄z inq̄ntū h̄mōi opa ordiant ad finē uite efnē: sic mag' hūc rōnem floz. Und dicit Eccl. xxiij. Flo. m. fru. ho. z ho. hec tho/ mas. H̄mōi aut flores brissime ygis fuey runt flores odoris s̄uauissimi p̄p̄ p̄fūdū simā hūilitatē q' deo est gratissima. Aug. Nihil nos ita deo grōs efficit sic hūilitas. Fuit n̄toris fulgētissimū seu pulcerrimū ppter sacratissimā yginitatē. Fido. i. li. de syno. Amāda ē pulcritudo castitat'. Fue/ rit etiā uigoris efficacissimi p̄p̄ ardētissi mā charitatē: q' s̄uat efficacā merēdi. vñ ab Ambro. charitas dicit forma uirtutū.

Tertiu qd ibi notat p̄nēs zc. est eter/ nalis glie celsitudo qd designat p fruct' bo/ noris z honestatis. Honestas q̄ppe uidet uici honoris stabilitas, iō p̄p̄e p̄tinet ad honore brōz. z ille ē fruct' bonoz operū. Sap. iij. Bonoz laborz glōssus est fruct' Et Ro. vj. Hec fructū i sc̄tifi. zc. Est ḡ p̄cipue p̄p̄land' triplex fruct' honoris z honestat' singularit' p̄nēs ad celsitudinē glie brissime yginis. Primus est honor regalis dñationis. Scdōs est honor spe/ cialis sublimatiōis. uicē ad singularē b̄ti/ tudinis statū. Tertū ē honor uniuersal' dispensatiōis dohoz uicē spūaliū. Uide s̄ ser. de assūp. in. ix. xi. z. xij. Itel.

Secunda est suauitas zc.

que designat cum dicit. Ego mī pul. di. z ff. et m. z san. spei. Sap. vij. oim bonoz maf est. Dicit inq; sincerē diligēda. iō di. pulcre dilec. i. cul' dilectio pulcra ē et deo grata. Mater singularitet reuerenda. Ideo di. et timoris. s̄z reuerentialis. quia uidet' cet eius offensam multū uereri debemus.